



Хавдрын Үндэсний Зөвлөл  
Нийгэмд үйлчлэх ТББ

## ХАВДРЫН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛ

### 2016 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН ТАЙЛАН

Аз жаргалтай, эрүүл ирээдүйг бүтээцгээе.



## Талархал

Бид 2014 оноос эхлэн хавдартай өвчтөнүүд, тэдний ар гэрт туслалцаа үзүүлэх, хүн амд хавдрын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх мэдээлэл хүргэх, эрүүл мэндийн боловсрол олгох чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байна.

Өнгөрсөн жил манай байгууллага 1000 гаруй гишүүнтэй Олон улсын хавдрын хяналтын нийгэмлэгийн гишүүнээр элсэн орсноос гадна АНУ, Австрали, Канад орнуудын ижил төстэй байгууллагуудтай хамтын ажиллагааны гэрээ байгуулан үйл ажиллагаагаа өргөжүүллээ. Австралийн Засгийн Газрын санхүүжилтээр “Залуу эмэгтэйчүүдийн дундах Хүний хөхөнцөр вирусийн тархалтын судалгаа”-ны эхний үе шатыг амжилттай хэрэгжүүлж, 2017 онд төслийн дараагийн үе шат Австралийн Бичил төслийн хөтөлбөрийн хүрээнд санхүүжилт олгогдохоор дэмжигдлээ. Канадын Лаурел сангийн хамтын ажиллагааны хүрээнд Канадын 20 гаруй эмч, мэргэжилтний Монгол улсад нарийн мэс засал хийх үйл ажиллагааг амжилттай зохион байгуулав. Түүнчлэн олон нийтэд зориулсан цуврал сургалтууд, мэдээлэл сургалт сурталчилгааны үйл ажиллагаануудыг зохион байгуулж нийт 250 хүнийг хамрууллаа. Хавдартай өвчтөнүүдэд зориулсан бясалгалын хичээл, тээврийн хөтөлбөр, “хавдрыг даван туулагсдын талархлын баяр” зэрэг үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж, гарын авлагуудын цувралаар гаргаж эхэллээ. Эдгээр үйл ажиллагааг явуулахад Австралийн “Хамгийн том өглөөний цай” буюу “Biggest morning tea” хандивын арга хэмжээ зохион байгуулах, хүүхдийн ном хэвлүүлэх, үндэсний зөвлөлийн брэнд бүтээгдэхүүн борлуулах хөрөнгө санхүү босгох үйл ажиллагааг зохион байгуулж ажиллалаа.



Энэхүү ажлууд манай байгууллагын сайн дурын ажилтнууд, хандив, туслалцаа үзүүлдэг, хамтран ажилладаг хувь хүн, байгууллагууд, хүмүүсийн хамтын хөдөлмөрийн үр дүн, дэмжлэгээр амжилттай бүтээгдсэнийг дурьдаж талархал илэрхийлмээр байна.

2017 онд бид олон нийтэд хавдрын талаар үнэн зөв, тодорхой мэдээллийг хүргэх, судалгаа шинжилгээ, ухуулга нөлөөллийн ажлыг эрчимжүүлэх, хавдраар өвдсөн өвчтөнүүдийн нийгэм дэх байр суурийг бэхжүүлэх, хэвийн ажиллаж, амьдрахад нь туслалцаа үзүүлэх ажлуудыг үргэлжлүүлэн хийхээр төлөвлөж байна.

Хавдрын үндэсний зөвлөлийн  
үүсгэн байгуулагч, Гүйцэтгэх захирал  
Б.Цэцэгсайхан /PhD, МНМ/

Удирдах зөвлөлийн гишүүд:		Ажлын алба:	
Б.Адьяахүү	Аварга дээд сургуулийн багш, Боловсролын ухааны доктор	А.Цэвээнхорлоо	Хөтөлбөрийн ажилтан
И. Болормаа	Нийгмийн Эрүүл Мэндийн Үндэсний төвийн эрдэм шинжилгээний ажилтан, Анагаах ухааны доктор	С.Угаанжаргал	Мэргэжилтэн
Д.Гантөмөр	МИАТ ХК-ийн хангамж, үйлчилгээний хэлтсийн дарга, Инженерийн мастер		
Л.Өнөржаргал	Жендерийн мэргэжилтэн, Хөгжил судлалын магистр		
С.Өнөрсайхан	Нийгмийн Эрүүл Мэндийн Үндэсний төвийн эрдэм шинжилгээний ажилтан, Химийн ухааны доктор, дэд профессор		
Г.Сумхүү	Төмөр замын инженерүүдийн холбооны зөвлөх инженер, Техникийн ухааны доктор		
Т.Хосбаяр	АШУҮИС-ын багш, Анагаах ухааны доктор		
Г. Цэцэгдарь	Анагаах ухааны доктор		
Б. Цэцэгсайхан	Эрүүл мэндийн сайдын зөвлөх, Анагаах ухааны доктор		
Б.Булган	МНЭММН-ийн ажилтан, Төрийн удирдлагын магистр		
А.Цэвээнгэрэл	Эдийн засгийн ухааны магистр		

**“Хавдрын Үндэсний Зөвлөл” нийгэмд үйлчлэх төрийн бус байгууллага нь дараах үндсэн 2 үндсэн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг. Үүнд:**

- **Хавдартай өвчтөнүүд, тэдний ар гэрийнхэнд туслалцаа үзүүлэх, сургалт зохион байгуулах**
- **Хүн амд эрүүл аж төрөх, эрүүл амьдрах талаар эрүүл мэндийн боловсрол олгох**

## **Бидний алсын хараа**



### **Гарчиг** 01 Талархал

- 02 ХҮЗ-ийн алсын хараа, агуулга
- 04 Үйл явдлын товчоон
- 04 Санхүү
- 08 Үндсэн үйл ажиллагаа
- 14 Хамтран ажиллагсад
- 15 Сайн дурын ажилтнууд
- 16 Хандивын жагсаалт

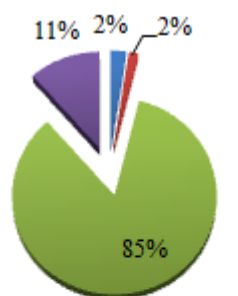
**2016**

- **2016.10** "Залуу эмэгтэйчүүдийн дундах Хүний хөхөнцөр вирусийн тархалт" судалгааны 2 үе шатны төсөл Австралийн бичил төслийн уралдаанд шалгарав.
- **2016.10** "Хавдрыг даван туулагсдын талархлын баяр"-ыг ХСҮТ-тэй хамтран зохион байгуулав.
- **2016.09** Мурдокийн Хүүхдийн Судалгааны Институттэй судалгааны ажил хамтран явуулах гэрээ байгуулав.
- **2016.06** "Хамгийн том өглөөний цай" хандивын үйл ажиллагааг сарын турш зохион байгуулав.
- **2016.05** "Хавдрын эрсдлийн талаар ярилцъя" цуврал сургалтууд зохион байгуулагдав.
- **2016.04** УИСС Олон улсын хавдрын хяналтын байгууллагын албан ёсны гишүүн болов.
- **2016.04** Канадын Лаурел сангийн эмч нарын багийн Говь-Алтай аймаг, Хавдар судлалын төв, Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэгүүдэд ажиллах үйл ажиллагааг зохион байгуулав.
- **2016.02** Монгол-Оросын хамтарсан Улаанбаатар Төмөр Замын Хувь Нийлүүлсэн Нийгэмлэгтэй хамтран ажиллах гэрээ байгуулав.
- **2016.01** Хавдартай өвчтөнүүд, тэдний асран хамгаалагч нарт зориулсан бясалгалын хичээлийг эхлүүлэв.

**2015 & 2014**

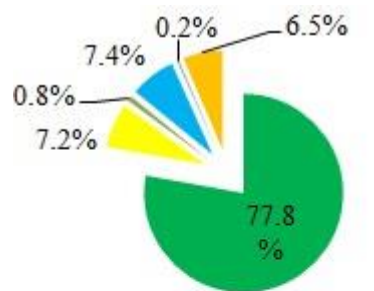
- **2015.12** "Залуу эмэгтэйчүүдийн дундах Хүний хөхөнцөр вирусийн тархалт" судалгааны төсөл Австралийн Засгийн газрын тэтгэлэгт шалгарав.
- **2015.10** АНУ-ын Макс Сантай хамтран ажиллах гэрээ байгуулав
- **2015.8** ХСҮТ-ийн хөнгөвчлөх эмчилгээний тасгийн бие засах өрөөг тохижуулав.
- **2014.10** Хавдрын үндэсний зөвлөл нийгэмд үйлчлэх төрийн бус байгууллага албан ёсоор байгуулагдав.

## 2016 оны санхүүгийн товч тайлан



■ Арга хэмжээ  
 ■ Аян  
 ■ Төсөл, хөтөлбөр  
 ■ Хандив болон бусад

График 1. Орлогын дүн хувиар



■ судалгаа  
 ■ сургалт, семинар, хэвлэл  
 ■ Ажлын байрны зардал  
 ■ Удирдлагын зардал  
 ■ Тээврийн  
 ■ Бусад

График 2. Зарлагын дүн хувиар

Манай байгууллагын орлогын 85%-ийг Австрали улсын засгийн газрын тэтгэлэг, Америкийн “Max Foundation, Монгол-Австралийн Mozzies нийгэмлэг зэргээс олгосон төсөл, хөтөлбөрүүдийн санхүүжилт, 11%-ийг хувь хүн болон байгууллага, 2%-ийг “Хамгийн том өглөөний цай” арга хэмжээ, 2%-ийг “Максимо, Том си хоёр” номын аяны хандив тус тус бүрдүүлж байна. Зардлын 77.8%-ийг судалгаа, 7.2%-ийг олон нийтэд зориулсан сургалт, семинар, хэвлэл (гарын авлага, ном хэвлүүлэн тараах), 7.4%-ийг байгууллагын үйл ажиллагааны зардал тус тус эзэлж байна.

## Хамтран ажиллагч байгууллагууд

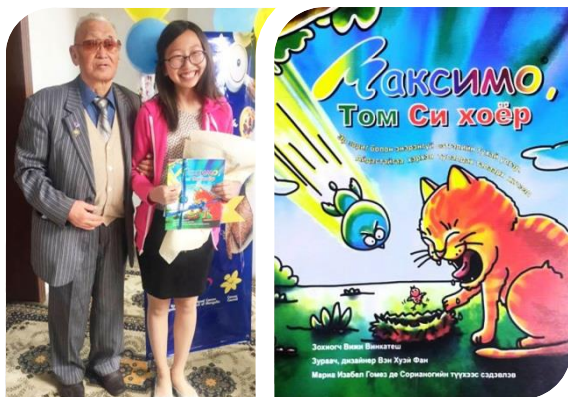




## 2016 оны үйл ажиллагаа

### 01. “Максимо, Том си хоёр” номын аян

Тус байгууллагын сайн дурын ажилтан 14 настай С.Хонгорзул охины орчуулсан эр зориг бүгдийг ялан дийлдэг тухай түүхийг өгүүлсэн "Максимо Том Си хоёр" номыг худалдан авч, хавдрын эсрэг сайн санааны



Зураг 1. Ш.Сүрэнжав Төрийн шагналт, Ардын уран зохиолч, С.Хонгорзул нар

үйлсэд нэгдэх [#maximo](#) challenge аяныг 2016 оны 10 дугаар сарын 20-ны өдрөөс эхлэн оны эцэс хүртэл зохион байгууллаа. Хөгжлийн шүтэлцээ ТББ, Австрали улсын элчин сайдын яам, Монфа Трейд ХХК, 50 гаруй хувь хүмүүс нэгдэн 168 ширхэг ном авч аянд нэгдлээ.

### 02. Радио хөтөлбөр

Удирдах зөвлөлийн гишүүн С.Өнөрсайхан (PhD), Т. Хосбаяр (PhD) нар MGLRADIO-FM 102,1 долгион, фэйсбүүк хуудасны онлайн хосолсон “Эрүүл мэндийн



Зураг 2. Зүүн гар талаас Удирдах зөвлөлийн гишүүн Т.Хосбаяр, хөтлөгч Т.Гүндсамба

хөтөлбөр”- т уригдан оролцож, “Хавдрын эрсдэлт хүчин зүйл”, “Хавдар, түүний оношилгоо” сэдвээр ярилцлаа. Онлайнаар давхардсан тоогоор 19 000 гаруй үзэгчид үзэж, цаашид байнга үзэж болохоор байршуулсан байна.

### 03. Хүүхдийн эмнэлэгт ном, малгай тараах

2016 оны 10 дугаар сарын 31-ны өдөр сайн үйлсийн аян зохион байгуулахаар нэгдсэн Д.Баттуулын багийн 30 гаруй гишүүд, манай 6 сайн дурын ажилтан хамтран үлгэрийн баатар, хүүхэлдэйн киноны дүрүүдэд хувиран Эх Хүүхдийн Эрүүл Мэндийн Үндэсний Төвийн Хүүхдийн Цусны Эмгэг судлалын тасаг, Чингэлтэй дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн хүүхдийн тасагт хэвтэн эмчлүүлж буй нийт 130 гаруй хүүхэд багачуудад



Зураг 3. Д.Баттуулийн багийнхан болон сайн дурын ажилтнууд

"Максимо Том Си" ном, Америкийн “Max Foundation”-ээс ирүүлсэн малгайг тараав. Бэлэг авсан хүүхэд, багачууд маань



Зураг 4. Д.Баттуулийн багийнхан болон сайн дурын ажилтнууд

хурдан эдгээд эмнэлгээс гарах урам зориг, баяр баясгалантайгаар, сайн дурын ажилтнууд маань нийгмийн өмнө хүлээсэн үүрэг хариуцлагаа биелүүлж буйдаа сэтгэл хангалуун нэгэн өдөр өнгөрлөө.

#### 04. Сургалт, семинар

##### "Хавдрын эрсдлийн талаар ярилцъя" сургалт:

2016 оны 5 дугаар сарын 4, 12-ны өдрүүдэд "Хавдрын эрсдлийн талаар ярилцъя" сургалтыг Багануур, Сүхбаатар дүүргийн 150 гаруй иргэдийг хамруулан зохион байгууллаа. Оролцогсдын биеийн өндөр, жинг үзэж биеийн жингийн индексийг тодорхойлон идэвхтэй хөдөлгөөн хийх, зөв хооллох, архи, тамхи зэрэг хорт зуршлаас зайлсхийх хийх талаар ганцаарчилсан зөвлөгөө өгөв. Оролцогсдын 71.6 хувь нь амьдралын буруу хэвшил, нөлөөллөөс үүдсэн таргалалттай байгааг илрүүлэн зөвлөгөө өгөв.



Зураг 5. Сургалтанд оролцогчид

##### "Умайн хүзүүний хавдар, түүнээс сэргийлэх арга замууд" сургалт:

Эрүүл мэнд спортын яам, Австрали улсын элчин сайдын яамтай хамтран "Умайн хүзүүний хавдар, түүнээс сэргийлэх арга замууд" сургалтыг 2016 оны 3 дугаар сарын 15-ны өдөр эмч, эмнэлгийн ажиллагсдад зохион байгууллаа. Сургалтанд Австралийн Кирби Институтын профессор Базил Донован

оролцож, умайн хүзүүний хавдрын өвчлөлийг бууруулахад Австрали Улсын хийсэн үйл ажиллагаа, хүний хөхөнцөр вирүсийн эсрэг вакциныг эмэгтэй, эрэгтэй хүүхдүүдэд хийснээр хэрхэн үр дүнд хүрсэн талаарх туршлагаас танилцуулсан.



Зураг 6. Сургалтанд оролцогчид

##### "Хавдрын эрсдлийн тухай ярилцъя" нийтэд зориулсан лекц:

Монгол Австралийн нийгэмлэг, Америкт сургууль төгсөгчдийн нэгдсэн холбоо, Монголоос ОХУ (ЗХУ)-д сургууль төгсөгчдийн холбоотой хамтран Тусгаар тогтнолын ордонд 2016 оны 5 дугаар сарын 24-ны өдөр "Хавдрын эрсдлийн тухай ярилцъя" нийтэд зориулсан лекц зохион байгууллаа.



Зураг 7. Зүүн гар талаас: Х.Булгантуяа, Б.Цэцэгсайхан, Л.Баярсайхан, Э.Ундрах-Эрдэнэ

АУ-ны доктор Даффодил сайн эмэгтэй эмнэлгийн зөвлөх, Оросын Холбооны Улсад төгсөгч Л.Баярсайхан эмч "Умайн хүзүүний хавдар, урьдчилан сэргийлэлт", АУ-ны доктор, Хавдрын үндэсний зөвлөлийн гүйцэтгэх захирал, Австрали



Улсад төгсөгч Б.Цэцэгсайхан “Хавдрын эрсдэлт хүчин зүйл, сэргийлэх арга зам”, ШУ-ны магистр, Интермед эмнэлгийн дүрс оношилгооны тасгийн эрхлэгч, АНУ-д төгсөгч Э.Ундрах-Эрдэнэ “Хавдрын эрт илрүүлэг, оношилгоо” сэдвүүдээр илтгэл тавьж, оюутан залуучууд, нийслэлийн 100 гаруй иргэд оролцож мэдээлэл авсан.

## 05. Хүний хөхөнцөр вирусын тархалтын судалгааны төсөл

“Хүний хөхөнцөр вирусын тархалтын судалгааны төсөл” Австралийн Бичил төслийн хөтөлбөрийн хүрээнд дэмжигдэж 2016 оны 11 дүгээр сарын 17-ны өдөр Австрали Улсаас Монгол Улсад суугаа Элчин сайд ноён Жон Лангтри, Хавдрын үндэсний зөвлөлийн үүсгэн байгуулагч Б.Цэцэгсайхан нар хамтран ажиллах гэрээнд гарын үсэг зурлаа.

Монголын эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэндийн хамгийн тулгамдсан асуудлуудын нэг нь умайн хүзүүний хавдар болоод байна. Нас, боловсрол, орлогын түвшингээс үл хамааран энэ өвчний тархалт өндөр байсаар байна. Жил бүр 300 шинэ тохиолдол бүртгэгддэгээс



Зураг 8. Зүүн гар талаас: Б.Цэцэгсайхан, Элчин сайд Жон Лангтри

85 хувь нь хожуу үедээ оношлогддог. Умайн хүзүүний хорт хавдар Монгол эмэгтэйчүүдийн нас баралтын хоёр дахь шалтгаан болж байна. Умайн хүзүүний хорт хавдраас урьдчилан сэргийлэх вакциныг Монголд 2012 онд 11-15 насны

9111 охидод хийсэн. Австралийн Бичил төслийн хөтөлбөрийн хүрээнд УБ хотын 2 дүүрэг, Сэлэнгэ, Өмнөговь аймгийн 19-20 насны охид эмэгтэйчүүдийн дунд судалгаа хийнэ. Энэ нь хүний хөхөнцөр вирусын хамгийн түгээмэл төрөл болох 16, 18, 45-р хэв шинжийн халдварын тархалт вакцин хийлгэсэн болон хийлгээгүй охид, эмэгтэйчүүдийн дунд ямар байгааг тандах судалгаа бөгөөд үндэсний түвшинд вакцинжуулалтын хөтөлбөр боловсруулахад энэ судалгааны үр дүн чухал нөлөөтэй юм.

Уг судалгааг Австралийн Мурдокийн Хүүхдийн судалгааны институттэй хамтран явуулна.

## 06. Бясалгалын хичээл

“Их Хөлгөний Уламжлалыг Хадгалах Төв”-тэй хамтран 2016 оны 1 дүгээр сарын 13-ны өдрөөс эхлэн долоо хоног бүрийн Лхагва гариг бүрт “Хавдартай өвчтөнүүд, тэдгээрийн асран хамгаалагч нарт” зориулсан төлбөргүй бясалгалын хичээлийг жилийн турш 45 удаа зохион байгуулж давхардсан тоогоор 1400 орчим хүмүүс хамрагдсан байна. Энэхүү сургалтын явцад оролцогчид өөрийн бие махбодын болон сэтгэлийн түгшүүр, шарх, өвдөлт, өвчин зовлон зэрэг асуудлуудыг даван туулах бясалгалын зөв амьсгалах, тайвшрах арга техникийг эзэмшсэн.



Зураг 9. Бясалгалын хичээлийн оролцогчид

## 07. Хавдрыг даван туулагсдын талархалын баяр

Хавдар судлалын үндэсний төвтэй хамтран 2016 оны 10 дугаар сарын 14-ний өдөр “Хавдрыг даван туулагсдын талархлын баяр”-ыг Америкийн Макс сангийн дэмжлэгтэйгээр амжилттай зохион байгууллаа. Хавдар хэмээх өвчнийг өөрсдийн сэтгэлийн тэнхээ, урам зориг, хүчин чармайлт, тэвчээр хатуужлаараа ялан дийлж чадсан хүмүүс нэгдэн баяраа тэмдэглэдэг билээ. Энэ арга хэмжээ нь нийгэмд хавдраас урьдчилан сэргийлэх мэдээллийг өгөхөөс гадна өвчинтэйгээ тэмцэх урам зориг, сэтгэлийн дэмийг бусдад өгч, уриалдаг.



Зураг 10. Баярт оролцогчид

## 08. Ном, гарын авлага

Манай байгууллагатай хамтран ажилладаг Австралийн Хавдрын Зөвлөлөөс ирүүлсэн 80 гаруй гарын авлага, номнуудаас сайн дурын ажилтнуудын тусламжтайгаар Монгол хэлнээ хөрвүүлэн, өөрийн орны нөхцөлд тааруулан боловсруулж байна. Өвчтөн, тэдний гэр бүл, найз нөхөд, асран хамгаалагчдад зориулсан “Хавдрыг даван туулах нь” гарын авлагыг 1000 ширхэгийг хэвлүүлэн нийслэлийн 9-н дүүргийн эмнэлэг, Хавдар судлалын үндэсний

төвөөр дамжуулан үнэгүй тарааж байна.



Зураг 11. Зүүн гар талаас: ХСҮТ-ийн сэтгэл зүйч эмч Ч.Аззаза, сайн дурын ажилтан А.Должинсүрэн

Түүнчлэн аав, ээж нь хавдраар өвдсөн хүүхдүүдэд зориулсан комик ном 1000 ширхэгийг хэвлүүллээ.

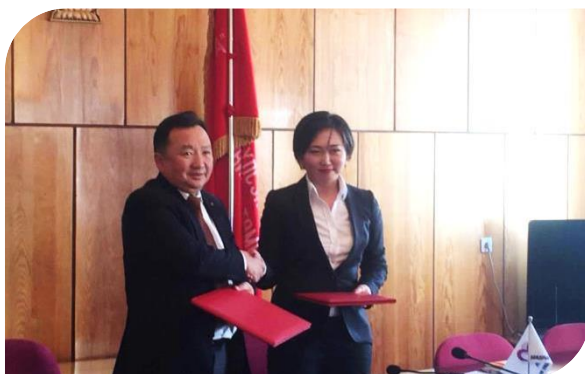


Зураг 12. Зүүн гар талаас 2 дахь сайн дурын ажилтан А.Даваасүрэн болон Хан-Уул дүүргийн эмч нар

## 09. Тээврийн хөтөлбөр

Монгол-Оросын хамтарсан хувь нийлүүлсэн нийгэмлэг Улаанбаатар Төмөр Замтай 2016 оны 2 дугаар сарын 04-ны өдөр хамтран ажиллах санамж бичигт гарын үсэг зурсан.

Уг санамж бичгийн хүрээнд төмөр замын дагуу байрлаж буй аймаг, сум, орон нутагт оршин суудаг, хорт хавдраар оношлогдсон 18 нас хүртэлх насны хүүхэд, 55-аас дээш насны хүмүүсийг



Зураг 13. Зүүн гар талаас: Л.Пүрэвбаатар, Б.Цэцэгсайхан

нийслэл хотод эмчилгээнд ирж, буцахад нь төмөр замаар нэг удаа үнэ төлбөргүй зорчих ажлыг 2016 оны 6 дугаар сараас хэрэгжүүлж эхэллээ. Цаашид уг ажлыг хэрэгцээ, бодит байдалдаа тулгуурлан илүү эрчимжүүлэх төлөвлөгөөтэй байна.

## 10. “Хамгийн том өглөөний цай” хандивынарга хэмжээ

2016 оны 6 дугаар сарын 4-ны өдөр “Хамгийн том Өглөөний цай” хандивын арга хэмжээг зохион байгууллаа. Тус арга хэмжээн дээр манай байгууллагаас “Ганга мөрний бүсгүй” нэртэй Нилза гэдэг бүсгүйн бодит амьдралаас сэдэвлэн



Зураг 14. Лади Ганга

эмэгтэйчүүдийг умайн хүзүүний хорт хавдраас урьдчилан сэргийлэх оношлогоо, үзлэгт хамрагдаж байхыг уриалсан богино хэмжээний киноны нээлтийг хийлээ. Тус кинонд Б.Алтанзул, Д.Ариунаа нар дуу оруулсан.

Аварга дээд сургуулийн багш, улсын начин, боловсролын ухааны доктор Б.Адъяахүү, аймгийн хурц арслан Ш.Мөнгөнбаатар, аймгийн харцага Ш.Отгонтөгс нар манай “Хамгийн том өглөөний цай” арга хэмжээг дэмжин оролцож, Адъяахүү начин өөрийн цалингаас 500,000 төгрөгийг хандивласан.



Зураг 15. Хамгийн том өглөөний цай арга хэмжээний оролцогчид

Мөн Төрийн шагналт, ардын уран зохиолч Ш.Сүрэнжав гуайн хянан толилуулсан, С.Хонгорзул охины орчуулсан эр зориг бүгдийг ялан дийлдэг тухай түүхийг өгүүлсэн "Максимо Том Си хоёр" номны нээлт боллоо.



Зураг 16. Хамгийн том өглөөний цай арга хэмжээний оролцогчид

Хавдартай хүүхдэд туслах зорилготой Америкийн “Max Foundation”-ээс гаргасан "Максимо Том Си хоёр" хүүхдийн ном нь дэлхийн 8-н орны хэл дээр хөрвүүлэгдэн хэвлэгдэж, олон мянган хүүхдүүдэд



өвчнөө ялан дийлэх урам зоригийг өгсөн. Тус номын борлуулалтаас олсон орлогыг 100 хувь хавдраас урьдчилан сэргийлэх үйлсэд зориулж байна.

**“Хамгийн том өглөөний цай” арга хэмжээг байгууллагууд дэмжин хамт олноороо ажлын байрандаа зохион байгууллаа.**

Австралийн Элчин сайдын яам, Канад улсын Элчин сайдын яамны хамт олон, Австралийн сайн дурын ажилтны Score Global, австралийн сайн дурын 10 орчим залуус, Германы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Нийгэмлэгийн Ашигт малтмалын салбар дахь түншлэлд суурилсан мэргэжлийн боловсрол сургалт, төслийн хамт олонөөрсдийн байгууллагууд дээрээ “Хамгийн том өглөөний цай” арга хэмжээг зохион байгуулсан. “Хамгийн том өглөөний цай” арга хэмжээнээс нийт 3,015,100 төгрөгийг хандиваар цуглуулсан.

**11. Олон улсын хамтын ажиллагаа**

Дэлхийн 150 гаруй орны 1000-аад байгууллагуудыг эгнээндээ багтаасан Олон улсын хавдрын хяналтын байгууллагын гишүүнээр манай үндэсний зөвлөл элсэн орлоо.



Зураг 17. Ази Номхон Далайн Хавдрын Хяналтын байгууллагын 8-р чуулганы үеэр. 2016 онд дэлхийн шилдэг гүйцэтгэх захирлаар шалгарсан Хавдрын Хяналтын Олон улсын байгууллагын Ерөнхий Захирал Кари Адамс, Хавдрын үндэсний зөвлөлийн гүйцэтгэх захирал Б.Цэцэгсайхан

“Австрали-Азийн хүний хөгжлийн институт”-тэй байгуулсан хамтын ажиллагааны санамж бичгийн хүрээнд Сидней хотод ажиллаж амьдардаг Монголчуудад зориулсан сургалтыг 9-р сард амжилттай зохион байгууллаа.



Зураг 18. Сургалтанд оролцогчид

АНУ-ийн Макс Фаундэйшнээс 2016 оны 12 дугаар сарын 18-19-ны өдрүүдэд Энэтхэг улсын Кочи хотод зохион байгуулсан “Rising Sun” хавдрын эсрэг дуу хоолойгоо нэгтгэн ажиллаж буй байгууллагуудын чадавхыг бэхжүүлэх Ази Номхон далай, Зүүн Өмнөд Азийн бүсийн хуралд манай байгууллагын төлөөлөл оролцлоо. Тус хурлын онцлог нь эрүүл мэндийн мэргэжилтэн, судлаачид, өвчтөнүүдийн нийгэмлэгүүд асуудлаа хамтдаа шийдэх гарцыг хайж, бие биедээ дэмжлэг үзүүлдэгт оршдог.



Зураг 19. Хуралд оролцогчид, Макс Фаундэйшний тэргүүн, хатагтай Пат Гарсиа-Гонзалезын хамт



Канадын Лаурел сантай хамтран ажиллах хамтын ажиллагааны хүрээнд Канадын 20 гаруй мэргэжилтнийг Хавдар судлалын үндэсний төв, Улсын 1-р төв эмнэлэг,



Зураг 20. Эмч, сувилагчдын баг

Говь Алтай аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт ажиллах үйл ажиллагааг амжилттай зохион байгуулж ажиллав.

## 12. Оролцсон олон улсын хурал, семинар

Манай байгууллагын гүйцэтгэх захирал Б.Цэцэгсайхан 2016 оны 10 дугаар сарын



Зураг 17. Франц улсад зохион байгуулсан “Хавдрын олон улсын дэлхийн их хурал”-ын үеэр гүйцэтгэх захирал Б.Цэцэгсайхан

11-ны өдөр Франц улсад зохион байгуулагдсан “Хавдрын олон улсын дэлхийн их хурал”-д оролцлоо. Тэрээр дэлхийн залуучуудын дунд зарласан “Халдварт бус өвчнийг 2030 он хүртэл бууруулах шинэлэг арга зам” сэдэвт эссэ бичлэгийн уралдаанд оролцож шилдэг 8 залуу лидерийн нэгээр шалгаран тус хуралд урилгаар оролцсон. Тус хуралд дэлхийн 130 орны 3000 гаруй эрүүл мэндийн салбарын мэргэжилтнүүд цугларч, хавдраас урьдчилан сэргийлэх, цаашид энэ өвчлөлийг хэрхэн бууруулах талаар зөвлөлдсөн юм.



## 2016 оны үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд оролцож, хамтран ажилласан сайн <sup>1</sup>дурын ажилтнууд

№	Овог	Нэр	Ажил, сургууль
1	Баярмаа	Агарзандан	Итгэл эмнэлэг, Био технологич
2	Энхцэцэг	Ариунаа	АШУҮИС-ийн оюутан
3	Мантай	Батцэрэн	АШУҮИС-ийн оюутан
4	Базарсад	Батцэцэг	АШУҮИС-ийн оюутан
5	Хүрэлбаатар	Болорчимэг	Мандал даатгал ХХК, Эрүүл мэндийн даатгалын зохицуулагч
6	Д.	Нарантунгалаг	АУ-ны доктор
7	Ариунболд	Даваасүрэн	МУИС-ийн оюутан
8	Ганбат	Дариймаа	АШУҮИС-ийн багш
9	Амгалан	Должинсүрэн	Этүгэн Их сургууль оюутан
10	Болд	Заяа	
11	Сүхбаатар	Сарнай	АШУҮИС-ийн багш
12	Т.	Оюунчимэг	
13	Х.	Оюунцэцэг	
14	Сумхүү	Хонгорзул	Монгол 3-р сургууль сурагч
15	Хүрэлчулуун	Энхжин	АШУҮИС-ийн оюутан
16	Мордов	Эрдэнэлочин	АШУҮИС-ийн оюутан
17	Josephine	Singo	

<sup>1</sup>Бүртгэлийн алдаанаас болж таны нэр бичигдээгүй байвал бидэнтэй холбогдож анкет бөглөж, бидэнд хэлнэ үү. Баярлалаа.



## Хандив өгч, хавдрын эсрэг үйл ажиллагааг дэмжсэн үйл ажиллагааны жагсаалт хандивын хэмжээ тус бүрээр /2016 он/

“Хамгийн том өглөөний цай” хандивын арга хэмжээнд оролцогчидын нэрс

№	Овог нэр	№	Овог нэр	№	Овог нэр	№	Овог нэр
1	Туул	14	Krishan.P	26	Janet Kimber	39	А.Нямжаргал
2	Булган	15	С.Наранцацрал	27	Уранзул	40	Байгалмаа
3	А.Оюун	16	Ш.Мөнгөнбаатар	28	Оюунбилэг	41	Ш.Отгонтөгс
4	Оюунчимэг	17	С.Базарпүрэв	29	Оюусайхан	42	Мөнгөнцэцэг
5	Эрдэннасан	18	Түмэндэлгэр	30	Золзаяа	43	Мөрөн/сонин/
6	Ш.Сүрэнжав	19	С.Өнөрсайхан	31	Хосбаяр	44	Б.Нина
7	Саруул	20	П.Эрдэнэбулган	32	Энхмаа	45	Баянбат
8	Аюуш	21	Г.Эрдэнэбаясгалан	33	Цэнгэл /C1/	46	Г.Сумхүү
9	Б.Адьяахүү	22	Х.Золжаргал	34	Түвшинжаргал	47	С.Мөнхмөрөн
10	А.Од	23	М.Маргад-Эрдэнэ	35	Баярмаа	48	Д.Мөнхтуяа
11	Г.Энхболд	24	Н.Хэрлэнчимэг	36	Энхтүвшин	49	Kawada
12	Долгион	25	Б.Булган	37	Л.Бумсэд	50	Б.Наранзул
13	Отгонбаяр	26	Ц.Ариунтогоо	38	Б.Батцэцэг		

“Максимо, том си хоёр” номны аянд<sup>2</sup> оролцогчдын жагсаалт

№	Овог нэр	Facebook ID	Номны тоо	Мөнгөн дүн
1	Bayarmaa Bayarsaikhan	Bayarmaa Bayarsaikhan	2	20,000.0
2	Б.Цэцэгсайхан	Tsetsegsaikhan Batmunkh	3	30,000.0
3	Т.Хосбаяр	Khosbayar Tulgaa	2	20,000.0
4	П.Эрдэнэбулган	Булган Пүрэвжав	1	10,000.0
5	Э.Отгонцэцэг	Otgontsetseg Erdenebayar	2	20,000.0
6	Л.Өнөржаргал	Unurjargal Lkhanaa	2	20,000.0
7	Д.Хэрлэн	Kherlen Dashnyam	2	20,000.0
8	Т.Сарантуяа	Sarantuya Tumurtogoo	2	20,000.0
9	Б.Ганцэцэг	Gantsetseg Battumur	3	30,000.0
10	Ж.Энхзул	Enkhzul Jambal	2	20,000.0
11	А.Цэвээнгэрэл	Tseveengerel Amgalan	1	10,000.0
12	С.Өнөрсайхан	Unursaikhan Surenjav	2	20,000.0
13	Д.Нарантуяа	Д.Нарантуяа Монгол Хүн-Монголын Зүрх	2	20,000.0
14	Сарантуяа	Sarantuya Sara	1	10,000.0
15	Уртнасан	Urtaa Uka	1	10,000.0

<sup>2</sup>Бүртгэлийн алдаанаас болж таны нэр бичигдээгүй байвал бидэнтэй холбогдож хэлнэ үү.

16	Жигжидсүрэн	Undrakh Jigjidsuren	3	30,000.0
17	Д.Гантөмөр	Gantumur Davaadorj	1	10,000.0
18	Б.Аюурзана	Ayurzana Budeebazar	2	20,000.0
19	Ч.Өнөрцэцэг	Unurtsetseg Chandaga	2	20,000.0
20		Erdenebileg Buuvei	2	20,000.0
21		Demi Davga	2	20,000.0
22	И.Болормаа	Bolormaa Idesh	2	20,000.0
23		Tserenlkham Nyamkhuu	1	10,000.0
24	Б.Адьяахүү		1	10,000.0
25	С.Зулцэцэг		1	10,000.0
26	Ш.Мөнгөнбаатар		1	10,000.0
27	Б.Ууганбаяр		3	30,000.0
28	Нямхүү Мухаршар		2	20,000.0
29	Н.Намжилсүрэн	Naya Naya	1	10,000.0
30		Балд Төртүвшин	3	30,000.0
31		Dulamsuren Dulamsuren	1	10,000.0
32	Jonh Langry	Jonh Langry	11	110,000.0
33		Хөгжлийн шүтэлцээ ТББ	10	100,000.0
34		Munkhjargal Lunden	1	10,000.0
35	Санжаадамба аварга	Санжаадамба Чимэдрэгзэн	5	50,000.0
36		Oogii Flower	2	20,000.0
37	Оюундэлгэрийн гэр бүлээс		4	40,000.0
38	Мөнхтуяа	Purevdorj Munkhtuya	1	10,000.0
39		Сарнайзул	3	30,000.0
40		Byambaa Majig	10	100,000.0
41		Munkhtsetseg Bat-Ochir	2	20,000.0
42		Zoljargal Mendbayar	1	10,000.0
43		Aagii Altaa	19	187,000.0
44		Oyukhai Narmandakh	1	10,000.0
45	Монфа эмийн үйлдвэр	Цэндээхүү	30	300,000.0
46		Gundari Gomposed	10	100,000.0
47		Zulaa Zulaa	1	10,000.0
48		Cherry Cherry	1	10,000.0
49	Bayarmaa Bayarsaikhan	Bayarmaa Bayarsaikhan	20	200,000.0